

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
ЧОРНОБИЛЯ
ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ
КАФЕДРА ПОЖЕЖНОЇ ТАКТИКИ ТА АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Пожежна тактика»
циклу загальної (вибіркова) підготовки
за освітньо-професійною програмою «Пожежна безпека»
підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 261 «Пожежна безпека»
мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою пожежної
тактики та аварійно-рятувальних робіт на
2023- 2024 навчальний рік.
Протокол від «20» _____ 06 _____ 2023 року
№ 13

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Пожежна тактика»

Загальна інформація про дисципліну

Анотація

Навчальна дисципліна «Пожежна тактика» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу професійної підготовки здобувачам вищої освіти, які навчаються за першим(бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 261 «Пожежна безпека». Вивчення даної дисципліни передбачає формування та розвиток теоретичних знань і практичних вмінь, необхідних для визначення геометричних параметрів пожежі, необхідної кількості сил та засобів, вибір вогнегасних речовин та засобів їх подавання, визначенням тактичних можливостей пожежно-рятувальних підрозділів, здійснення прогнозування розвитку пожежі, управління (керівництво) пожежно-рятувальними підрозділами та іншими службами під час проведення оперативних дій з рятування людей та гасіння пожеж, складання оперативних документів пожежогасіння, вирішення тактичних епізодів та розв'язання пожежно-тактичних задач, виконання обов'язків керівника гасіння пожежі, та посадових осіб штабу на пожежі.

Інформація про викладача

1 – викладач	
Загальна інформація	Шкарабура Микола Григорович, професор кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н., доцент, Заслужений працівник освіти України
Контактна інформація	вул. Онопрієнка, 8 м. Черкаси, 18034, кабінет №230.
E- mail	
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	
2 – викладач	
Загальна інформація	Дендаренко Юрій Юрійович, доцент кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н., доцент.
Контактна інформація	вул. Онопрієнка, 8 м. Черкаси, 18034, кабінет №230.
E-mail	dendarenko61@gmail.com
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	
3 – викладач	

Загальна інформація	Кропива Михайло Олександрович, старший викладач кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативнорятувальних сил, кандидат технічних наук.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8а, кабінет № 230. Мобільний номер телефону – 0977691976.
E-mail	mkkropiva.1991@gmail.com
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	
Загальна інформація	Кришталь Василь Миколайович, доцент кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативнорятувальних сил, кандидат технічних наук.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8а, кабінет № 230.
E-mail	kryshtal_vasyl@chipb.org.in
Наукові інтереси*	
Професійні здібності*	

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Теоретичні заняття з навчальної дисципліни проводяться в комплексі з підготовки керівника ліквідації надзвичайних ситуацій.

Практичне відпрацювання вправ здійснюється на навчальних майданчиках, навчальному пункті, полігоні та економічних об'єктах міста.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру згідно затвердженого графіку де вказано: час, день та аудиторію. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни

Мета викладання дисципліни: підготовка фахівців, які мають оволодіти компетентностями, потрібними для забезпечення людей, захист матеріальних цінностей, докільля від впливу небезпечних чинників пожежі, а також створення умов для пожежогасіння; підготовка кваліфікованих фахівців для структурних підрозділів Оперативно-рятувальної служби (ОРС ЦЗ), готових до ліквідації пожеж на промислових підприємствах, об'єктах сільського господарства та будівлях житлового та громадського призначення, які володітимуть достатніми теоретичними знаннями з основ оперативно-тактичної діяльності та практичними навичками навчання особового складу підрозділу для виконання оперативних завдань під час гасіння пожеж, ліквідації наслідків аварій і катастроф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова професійна
Рік підготовки	4
Семестр	8
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	4
- кількість модулів	1
- загальна кількість годин	120
- лекції (годин)	18
- практичні заняття (годин)	38
- семінарські заняття (годин)	0
- лабораторні заняття (годин)	0
- курсовий проект (робота) (годин)	0
- інші види занять (годин)	0
- самостійна робота (годин)	64
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	0
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	залік

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: ОК 13 теорія розвитку та припинення горіння, ОК 14 протипожежне водопостачання, ОК 19 пожежна безпека територій, будівель та споруд, ОК 20 протипожежна та аварійно-рятувальна техніка, ОК 22 організація аварійно-рятувальних робіт, ОК 23 основи пожежно-рятувальної справи, ОК 24 пожежно-рятувальна та загальна фізична підготовка (розділ - Пожежно-рятувальна підготовка), ОК 27 підготовка з надання домедичної допомоги, ОК 28 нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту, ОК 29 навчальна практика.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Пожежна безпека» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Дисциплінарні результати навчання	аббревіатура
Здатність забезпечити безпеку особового складу під час гасіння пожеж, які виникли в результаті ворожих	

обстрілів.	
Здатність реагувати на надзвичайні ситуації та пожежі у зоні постійних обстрілів.	
Проводити організацію оперативних дій при гасінні пожеж на об'єктах різного призначення за умов воєнного стану.	
Розробляти оперативну документацію пожежогасіння.	

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Очікувані компетентності з дисципліни	<i>аббревіатура</i>
Забезпечення безпеки особового складу під час розвідки та оперативних дій з ліквідації надзвичайних ситуацій.	
Здатність планувати, організовувати і проводити рятувальні роботи за умови воєнного стану.	
Здатність проведення пожежно-тактичних навчань.	

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

1. МОДУЛЬ 1. Дії підрозділів ДСНС під час гасіння пожеж в умовах ведення бойових дій. Основи тактичної підготовки.

Тема 1.1. Забезпечення безпеки особового складу в умовах воєнного стану.

Лекція 1.1. «Безпека проведення розвідки та оперативних дій з ліквідації пожежі.»

Практичне заняття 1.2. «Слідування підрозділів до місця НС, проведення оперативного розгортання.»

Завдання на самостійну підготовку. Засоби індивідуального бронезахисту особового складу ДСНС.

Література: 1-5, 15.

Тема 1.2. Особливості гасіння пожеж в населених пунктах і на територіях, що потрапляють у зону постійних обстрілів.

Лекція 1.3. «Особливості розвитку пожеж в населених пунктах. Небезпечні фактори пожежі. Організації оперативних дій. Керівництво гасінням пожежі.»

Практичне заняття 1.4. «Реагування на надзвичайні ситуації, пожежі, небезпечні події, проведення інших невідкладних робіт у зоні постійних обстрілів. Дії старшої посадової особи підрозділу ДСНС пожежно-рятувального підрозділу після прибуття до місця пожежі.»

Завдання на самостійну підготовку. Супутні прояви небезпечних факторів пожежі.

Література: 1-5, 15.

Тема 1.3. Особливості гасіння пожеж в природних екосистемах. в районах ведення бойових дій.

Лекція 1.5. «Особливості розвитку та проведення розвідки під час гасіння пожеж в природних екосистемах.»

Практичне заняття 1.6. «Обстановка, що може скластися під час пожеж в екосистемах. Керівництво гасінням пожежі.»

Завдання на самостійну підготовку. Заходи безпеки під час гасіння пожеж в районах ведення бойових дій.

Література: 1-5, 15.

Тема 1.4. Особливості гасіння пожеж на арсеналах.

Лекція 1.7. «Особливості гасіння пожеж на складах вибухових речовин і боєприпасів.»

Практичне заняття 1.8. «Організація проведення оперативних дій з гасіння пожеж на об'єктах з наявністю вибухових речовин і боєприпасів.»

Завдання на самостійну підготовку. Система класифікації ООН вибухової небезпеки та коди. Статистика найбільших вибухів на артскладах за останні 15 років.

Література: 1-5, 11, 15, 18, 20.

Тема 1.5. Особливості гасіння пожеж на об'єктах енергетики під час воєнного стану.

Лекція 1.9. «Особливості гасіння пожеж та можлива обстановка після обстрілу об'єктів енергетики.»

Практичне заняття 1.10. «Організація розвідки та алгоритм дій керівника гасіння пожежі внаслідок зовнішнього впливу бойових засобів ураження об'єктів енергетики»

Завдання на самостійну підготовку. Випадки при яких допускається гасіння електроустановок під напругою. Додаткові фактори на об'єктах енергетики, які можуть статися. Особливості забезпечення безпеки особового складу.

Література: 1-5, 11, 15, 16, 17, 22.

Тема 1.6. Особливості гасіння пожеж на складах пально-мастильних матеріалів в результаті ракетних обстрілів.

Лекція 1.11. «Особливості гасіння пожеж на нафтобазах. Розвідка пожежі. Дії керівника гасіння пожежі.»

Практичне заняття 1.12. «Можлива обстановка після обстрілу нафтобаз та складів паливо-мастильних матеріалів. Підготовка пінної атаки в резервуарному парку.»

Завдання на самостійну підготовку. Обов'язки керівника гасіння пожежі після ліквідації пожежі. Особливості забезпечення безпеки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів під час гасіння пожеж на нафтобазах та складах пально-мастильних матеріалів.

Література: 1-5, 11, 15, 21, 25.

Тема 1.7. Основи тактичної підготовки.

Лекція 1.13. Тактична підготовка. Призначення, мета та задачі.

Практичне заняття 1.14. «Основні принципи, методи і форми тактичної підготовки.»

Завдання на самостійну підготовку. Групові тактичні тренування начальницького складу підрозділів ОРС ЦЗ.

Література: 1-5, 11, 26.

Тема 1.8. Оперативно-тактичне вивчення району виїзду.

Лекція 1.15. «Порядок і методика проведення заняття з вивчення району виїзду частини або об'єкта»

Практичне заняття 1.16. «Підготовка керівника до проведення заняття з вивчення району виїзду частини або об'єкта.»

Завдання на самостійну підготовку. Особливості самостійного вивчення району виїзду частини або об'єкта.

Література: 1-5, 11, 26.

Тема 1.9. Вирішення пожежно-тактичних задач.

Лекція 1.17. «Мета, задачі та організація занять з вирішення пожежно-тактичних задач (ПТЗ).»

Практичне заняття 1.18. Розробка тактичного задуму. Складання план-конспекту. Порядок та методика проведення занять з вирішення ПТЗ.

Завдання на самостійну підготовку. Порядок підготовки керівника занять до вирішення ПТЗ.

Література: 1-5, 11, 26.

Тема 1.10. Порядок проведення пожежно-тактичних навчань.

Лекція 1.19. «Підготовка та проведення штабних тренувань з органами управління цивільного захисту»

Завдання на самостійну підготовку. Розбір штабних тренувань. Підготовка доповіді керівнику тренування.

Література: 1-5, 11, 26.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма здобуття освіти					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	Лабораторні заняття	самостійна робота	модуль на контрольна робота
8- й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1. Забезпечення безпеки особового складу	12	2	4	-	6	-

в умовах воєнного стану.						
Тема 1.2. Особливості гасіння пожеж в населених пунктах і на територіях, що потрапляють у зону постійних обстрілів.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.3. Особливості гасіння пожеж в природних екосистемах.	12	2	4	-	6	-
в районах ведення бойових дій.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.4. Особливості гасіння пожеж на арсеналах.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.5. Особливості гасіння пожеж на об'єктах енергетики під час воєнного стану.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.6. Особливості гасіння пожеж на складах пально-мастильних матеріалів в результаті ракетних обстрілів.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.7. Основи тактичної підготовки.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.8. Оперативно-	12	2	4	-	6	-

тактичне вивчення району виїзду.						
Тема 1.9. Вирішення пожежно-тактичних задач.	12	-	-	-	10	2
Разом за модулем 1	120	18	36	-	64	2

Теми практичних занять (у разі потреби)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. Основи тактичної підготовки. Управління силами і засобами на пожежі.		
1	Слідування підрозділів до місця НС, проведення оперативного розгортання.	4
2	Реагування на надзвичайні ситуації, пожежі, небезпечні події, проведення інших невідкладних робіт у зоні постійних обстрілів. Дії старшої посадової особи підрозділу ДСНС пожежно-рятувального підрозділу після прибуття до місця пожежі.	4
3	Обстановка, що може скластися під час пожеж в екосистемах. Керівництво гасінням пожежі	4
4	Організація проведення оперативних дій з гасіння пожеж на об'єктах з наявністю вибухових речовин і боєприпасів	4
5	Організація розвідки та алгоритм дій керівника гасіння пожежі внаслідок зовнішнього впливу бойових засобів ураження об'єктів енергетики.	4
6	Можлива обстановка після обстрілу нафтобаз та складів паливо-мастильних матеріалів. Підготовка пінної атаки в резервуарному парку.	4
7	Підготовка керівника до проведення заняття з вивчення району виїзду частини або об'єкта.	4
8	Розробка тактичного задуму. Складання план-конспекту. Порядок та методика проведення занять з вирішення ПТЗ.	4
9	Модульна контрольна робота	2
Всього:		34

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

(Оперативні картки пожежогасіння розробляються за індивідуальними завданнями. Тематика повинна відповідати навчальній програмі, а об'єкт – умовам розвитку пожежі, при яких локалізація її буде можлива силами і засобами, що прибули за підвищеним номером виклику згідно з розкладом виїзду підрозділів Гарнізону оперативно-рятувальної служби.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Для оцінки знань використовується поточний, міжсесійний, модульний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування та письмового виконання практичних завдань. У процесі вивчення дисципліни курсанти і студенти виконують модульні контрольні роботи. Підсумкова форма контролю – залік та іспит.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі заліку.

Поточний контроль.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і

своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Пожежна безпека» для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти а галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальністю 261 «Пожежна безпека»

1. Кодекс цивільного захисту України (ЗУ від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI).

2. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Затверджено наказом ДСНС України від 26.04.18 р. № 340.

3. Порядок організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій Наказ Міністерства внутрішніх справ України 10.02.2022 № 116.

4. П.П. Клюс, В.Г. Палюх, А.С. Пустовой, Ю.М. Сечихін, В.В. Сировой. Пожежна тактика. – Х.: Основа, 1998. – 592 с.

5. Український науково-дослідний інститут цивільного захисту. Довідник керівника гасіння пожежі. – Київ: ТОВ «Літера Друк», 2016. – 320 с.

6. Єлагін Г. І., Тищенко Є. О., Алексєєв А. Г., Нуянзін В. М., Майборода А. О. / Виникнення і розвиток горіння і вибуху. Припинення горіння. – Черкаси 2020 – 444 с.

7. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Частина 1 (Для підрозділів державної пожежної охорони). Наказ МНС України від 07.05.07 р. №312.

8. Термінологічний словник із рятувальної справи (українсько-польсько-англійський) / В. М. Покалюк, Л. В. Потапенко, Ю. П. Ненько, А. О. Майборода, О. М. Нуянзін, А. А. Нестеренко, Д. С. Федоренко – Черкаси: видавець Третяков О. М., 2020 – 341 с.

9. Професійна підготовка особового складу в органах та підрозділах цивільного захисту: навчальний посібник / Н. А. Кибальна, І. Г. Маладика, О. М. Мирошник та ін. – Черкаси: видавець Третяков О. М., 2019. – 176 с.

10. Покалюк В.М., Дендаренко Ю.Ю., Куліца О.С. Методичні вказівки для виконання курсової роботи з дисципліни «Пожежна тактика» для здобувачів вищої освіти, які навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2020. – 46 с.

11. Наказ МНС України №75 від 16.02.2004 «Інструкція щодо гасіння пожеж у резервуарах з нафтою і нафтопродуктами».

12. Наказ МНС України № 1341 від 16.12.2011 *«Про затвердження Методики розрахунку сил і засобів МНС України, необхідних для гасіння пожеж у будівлях і на територіях різного призначення».*

13. Наказ МНС України № 1021 від 23.09.2011 «Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання та використання оперативних планів і карток пожежогасіння».

14. Р.В. Пархоменко, Д.О. Чалий, Д.П. Войтович П-18 Пожежна тактика. Курс лекцій. – Львів: ЛДУ БЖД, 2017. – 368 с.

15. Основи тактики гасіння пожеж: навч. посіб. / В.В. Сировий, Ю.М. Сенчихін, А.А. Лісняк, І.Г Дерев'янка. – Х.: НУЦЗУ, 2015. – 216 с.

16. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану – навчальний посібник. – Львів: ЛДУБЖД, 2023. – 308 с.

17. Наказ МЕ та ВП України від 22.12.2011, № 863 «Про затвердження Інструкції з гасіння пожеж на енергетичних об'єктах України».

18. НАПБ В.05.024-2005/111. Інструкція з гасіння пожеж на енергетичних об'єктах України.

19. Аветісян В. Г., Сенчихін Ю. М. Обґрунтування вихідних даних для розрахунку сил та засобів пожежогасіння на об'єктах з наявністю боєприпасів та вибухових речовин // Проблеми надзвичайних ситуацій. – 2018. Вип 27. – С 3-9.

20. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 12 місяців 2022 року: Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту.

21. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 3 місяців 2023 року: Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту.

22. Методичні рекомендації щодо організації гасіння пожеж в природних екосистемах в районах ведення бойових дій, алгоритм дій особового складу у разі виявлення загорань вибухонебезпечних предметів, а також надання домедичної допомоги у разі отримання мінно-вибухових травм.

23. Методичні рекомендації щодо організації оперативних дій підрозділів ДСНС під час гасіння пожеж на складах нафтопродуктів, що сталися внаслідок обстрілів в умовах ведення бойових дій.

24. Методичні рекомендації щодо порядку дій аварійно-рятувальних формувань ДСНС під час гасіння пожеж на сонячних електростанціях.

25. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 25.09.2018 № 318 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності штатних пожежно-рятувальних підрозділів та гасіння пожеж на об'єктах Міністерства оборони України та Збройних Сил України».

26. Наказ МНС України від 25.08.2011 № 890 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо зниження небезпеки впливу лісових пожеж на арсенали, бази і склади боеприпасів, що розташовані в лісових масивах».
27. Одинець А. В., Ніжник В. В., Сізіков О. О., Фещук Ю. Л., Балло Я. В., Климась Р. В., Жихарєв О. П. Обґрунтування додаткових заходів щодо оперативних дій під час гасіння пожеж на складах нафтопродуктів в умовах бойових дій //Науковий вісник: Цивільний захист та пожежна безпека. – 2022. Вип 1(13). – С 72-79.
28. Хижняк А. А. Обґрунтування параметрів та характеристик мобільних пожежних установок на базі сігвеїв : дис. ... канд. тех. наук : 21.06.02. Черкаси, 2021. 221 с.
29. Наказ МВС України від 26.12.2015 р. № 1406 «Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації».
30. Наказ МВС України від 06.08.2018 р. № 658 «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій».
31. Антонов А.В., Присяжнюк В.В., Кравчуновський В.П. Дослідження ефективності застосування дослідного зразка ручного пожежного диспергуючого ствола РСД-2. Науковий вісник УкрНДІПБ. К., 2002. № 2(6). С.171–174.
32. Присяжнюк В.В., Мілютін О.В., Семичаєвський С.В., Якіменко М.Л., Осадчук М.В., Куртов О.В. Рекомендації щодо застосування переносних засобів димо- та тепловидалення. Науково-технічний збірник: Комунальне господарство міст. Серія: технічні науки та архітектура. Харків, 2019. Т. 5, вип. 151.С. 118-122.
33. Присяжнюк В.В., Мілютін О.В., Семичаєвський С.В., Куртов О.В., Осадчук М.В. Про розроблення рекомендацій щодо застосування переносних засобів димо- та тепловидалення. «Теорія і практика гасіння пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій»: Матеріали Х Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ 2019, С.65-66.
34. Наказ Державної служби України з надзвичайних ситуацій 16.08.2017 № 445 «Інструкція по роботі з карткою обліку пожежі» (Картки оперативно-тактичних дій на пожежі).
35. В.М. Нуянзін, М.О. Кропива, А.О. Майборода, А. Ю. Вовк, І. А. Марченко Дослідження впливу газообміну на ефективність гасіння пожеж діоксидом вуглецю. Збірник наукових праць «Надзвичайні ситуації: безпека та захист» – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2019. – № 6. – С. 73-82.
36. Nuianzin, V. M., Maiboroda, A. O., & Kropyva, M. O. (2021). STUDY OF THE INFLUENCE OF GAS EXCHANGE ON THE EFFICIENCY OF FIRE EXTINGUISHING USING CARBON DIOXIDE. Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Mechanization and Automation of Production Processes, (3 (45), 32-39.

37. Vitalii Nuianzin, Mykhailo Kropyva, Artem Maiboroda, Igor Stilik, Vadim Benedjuk, Yurii Dolishnii ANALYSIS OF FOREIGN, NATIONAL REGULATORY DOCUMENTS AND RESEARCH ON THE DEVELOPMENT AND APPLICATION OF FOAMING AGENTS OF GENERAL PURPOSE FOR EXTINGUISHING FIRES «Надзвичайні ситуації: попередження та ліквідація», Том 5 No 2 (2021) – С. 110-118.

38. Патент на корисну модель № 142052 Лабораторний стенд для дослідження припинення горіння методом флегматизації Винахідники: Кропива Михайло Олександрович, Вовк Артур Юрійович, Землянський Олег Миколайович, Нуянзін Віталій Михайлович, Костенко Тетяна Вікторівна, Майборода Артем Олександрович. Зареєстровано в державному реєстрі патентів України на корисні моделі 12.05.2020 р.

39. Патент на корисну модель № 148067 Пристрій з автономним живленням для демонстрації пожежовибухонебезпечних властивостей пилоповітряних сумішей Винахідники: Кропива Михайло Олександрович, Вовк Артур Юрійович, Нуянзін Віталій Михайлович, Землянський Олег Миколайович, Журбинський Дмитро Анатолійович, Майборода Артем Олександрович. Зареєстровано в державному реєстрі патентів України на корисні моделі 30.06.2021 р.

Інформаційні ресурси

40. Офіційний сайт ДСНС України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua>.

41. Урядовий портал: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

42. Офіційний сайт Президента України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.

43. Офіційний сайт Верховної Ради України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

Розробники:

Професор кафедри пожежної тактики
та аварійно-рятувальних робіт

Микола ШКАРАБУРА

Доцент кафедри пожежної тактики
та аварійно-рятувальних робіт

Юрій ДЕНДАРЕНКО

Доцент кафедри пожежної тактики
та аварійно-рятувальних робіт

Василь КРИШТАЛЬ

Старший викладач кафедри
пожежної тактики
та аварійно-рятувальних робіт
« 27 » _____ 04 _____ 2023 р.

Михайло КРОПИВА